

Luonnon ja taiteen salakielistä

Gunzi Holmström, Taivaassa ja maan päällä, TM-galleria, Helsinki, 12.–30.1.

Eeva-Riitta Eerola, Locus, Helsinki Contemporary, 3.–30.1.

Teksti: Petteri Enroth

ihmisen ja luonnon suhde mietityttää taiteilijoita, kuten ekokatastrofin aikakaudella sopii. Eri kysymys on, mikä milloinkin tekee näin motivoituneesta taiteesta muutakin kuin huolestuneisuutensa. Aina tätä kynnystä ei ylitetä, ja teokset seisovat vähintään toinen jalka taiteellis-maailmankatsomuksellisissa rämeissä, kuten raportoivassa kriisikitschissä tai katteettoman abstraktissa hyvyyden puolelle loikkaamisessa yli kaiken poliittisen, taloudellisen, eettisen ja valtasuhteisiin liittyvän analyysin.

Sitten on taiteilijoita ja käytäntöjä, joiden kohdalla kuvio on monimutkaisempi. Vaikka **Gunzi Holmström** on tehnyt suoraan luontoaiheisiakin teoksia, kuten *Kuusen henkinen elämä* -animaati-

on (2020), useinkaan häneen töistään ei ensimmäisenä tule mieleen ilmastokriisi tai lajikato.

Eikä se tapaa olla tarkoituskään. *Taivaassa ja maan päällä* -näyttelyn teoksetkin liittyvät planeetan ja biosfäärin kantokykyyn mutkan kautta: henkisen, hengellisenkin, etsinnän ja mystiikan suuntaan nyökkäävänä innoituksena. Tähän etsintään Holmström haluaa teoksillaan rohkaista. Hän muistuttaa, että jokainen valinta tehdään valon ja pimeyden maailmassa. Kantavana ajatuksena on, näyttelytekstin sanoin, ”että kaikki elämä on pyhää, ja että kaikessa elämässä on tietoisuutta.”

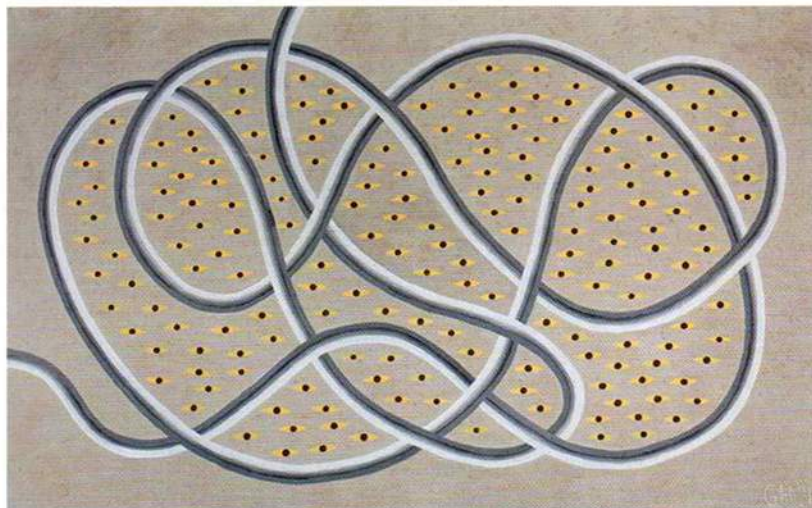
Teemat ovat siis tuttuja, eikä Holmström tähän näyttelyyn myöskään lähtenyt uudistamaan vuodesta 2014 jalostamiinsa maalauksellisia käytäntöjä. **Hilma af Klintin** vaikutus, symbolismi ja keskiajan uskonnollisen taiteen ilmaisukeinot lyövät edelleen kättä halki teosten. Yleisvaikutelma on muotokielen ja värien välittämänä samanaikaisesti lempeä mutta syvä. Esimerkiksi väreistä välittyvä nopeasti muutakin kuin esteettisen valintojen

kieli. Ne viittaavat ja symboloivat yhtä paljon kuin hehkuvat ja maadoittavat.

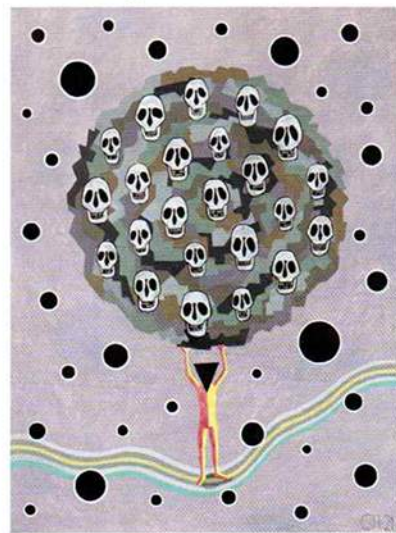
Muitakin referenssejä löytyy: esimerkiksi *Autuuden* (2021) mustan neliön valkoisella taustalla nykykatsoja mieltää nopeasti **Kazimir Malevitš** -lainaksi. Näyttelyn teemojen kannalta kiinnostavaa on, että Holmström ei niinkään uudista kuin uusintaa *Mustan neliön* (1915) perusajatuksen. Malevitšhan ei maalannut teostaan kuivan formalismin nimissä, vaan hänelle kyse oli järjestyttävän kokemuksen ilmaisemisesta, yhteydestä tuonpuoleiseen. Siksi alkuperäisessä näyttely-yhteydessä Musta neliö oli sijoitettu sellaiseen kohtaan galleriatilaa, joka perinteisessä venäläiskodissa oli ikonin paikka.

Holmström kuitenkin tavallaan pehmentää Malevitšin paatosta sijoittamalla neliön valkoisen pilven sisään ja osaksi kolmiyhteyksistä kuvasommitelmaa. Tämä ele kenties selkeimmin konkretisoi näyttelyesitteen ajatusta, että Holmströmin maalaukset kuvaavat tilaa, jossa tämän- ja tuonpuoleinen ovat samaa maailmaa.

Gunzi Holmström, Armon enkeli, 2021, öljy kankaalle, 100 x 160 cm

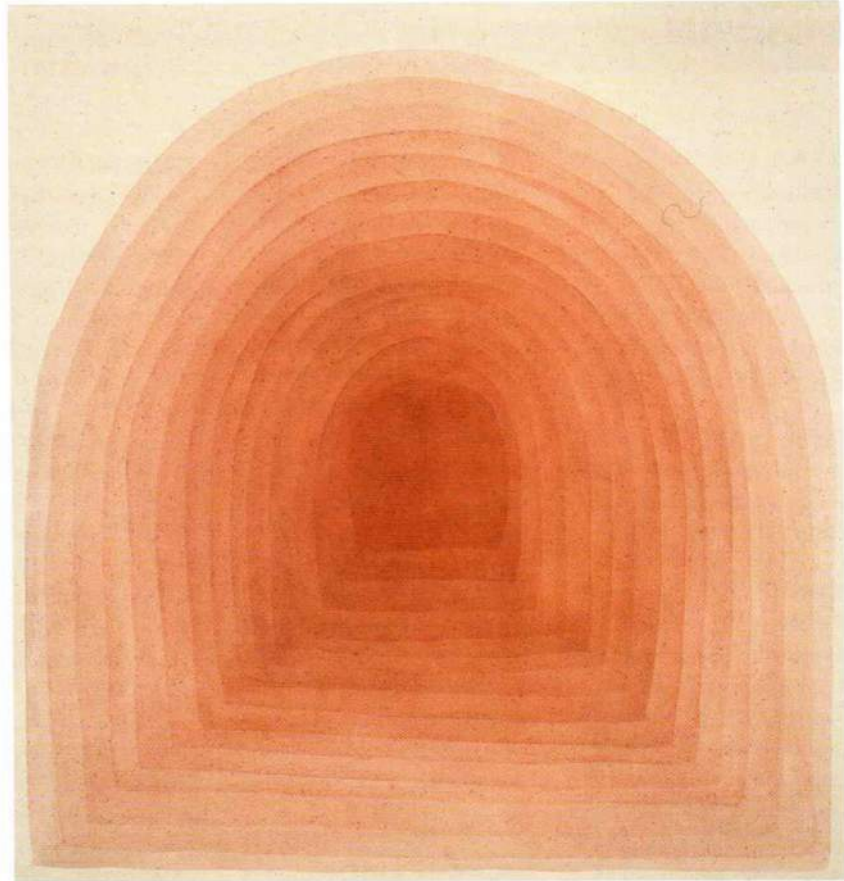

Harha, 2021, öljy kankaalle, 160 x 120 cm.

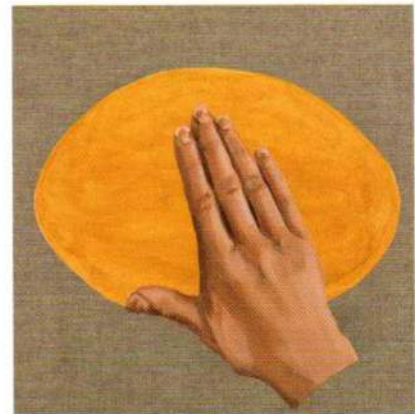
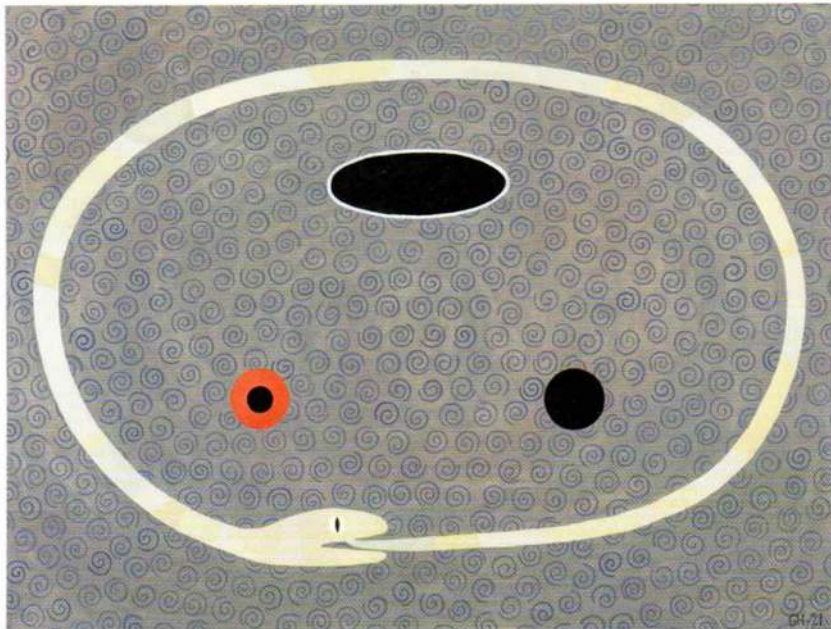

Taivaassa ja maan päällä keskusteli niin ikään kiinnostavalla tavalla samaan aikaan parin korttelin päässä Helsinki Contemporaryssa esillä olleen **Eeva-Riitta Eerolan** *Locus*-näyttelyn kanssa. Merkitävistä eroista huolimatta molemmissa ammennettiin täysrenessanssin naturalismipainetta edeltäneistä kertomisen ja viittaamisen tavoista, keskiajan ja varhaisrenessanssin symbolisista ja ikonisista käytännöistä. Näiden hyödyntäminen siten, että maalauksellisessa elementissä ei ole kyse niinkään viittauskohteesta kuin viittaamisen eleestä on parhaimmillaan upottavaa. Kuva-aiheet alkavat tuntua jostain muualta saapuneelta merkikieleltä, jota ei voi oppia kirjaimellisesti lukemaan, mutta jonka ilmaisu ja hengenlaatua haluaa haparoiden ymmärtää.

Se on myös aivan hyvä lähtökohta luonnon "lukemiselle". ■

Eeva-Riitta Eerola, *Passage X*, 2021, akryyli kankaalle, 89×85,5cm.
Kuva: Jussi Tainen

Eeva-Riitta Eerola, *Passage X*, 2021, akryyli kankaalle, 89×85,5cm

Gunzi Holmström, *Ouroboros*, 2021, öljy kankaalle, 120×160 cm.